

Dansk Erhvervs NøgletalsNyt

Dansk økonomi bevæger sig mod højkonjunktur

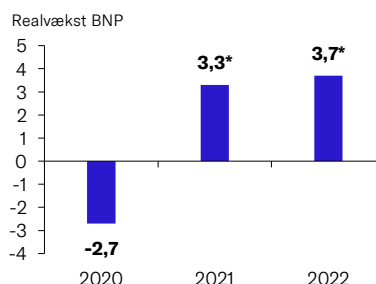
Af: Cheføkonom Tore Stramer og seniorøkonom Kristian Skriver

I denne uge har vi fået tal, der viser, at den danske økonomi snart er tilbage på samme niveau som før coronakrisen. Vi bevæger os, i hastigt tempo, ud af krisen, og det medfører høje vækstrater i dansk økonomi. I år forventes BNP-væksten at ende på 3,3 pct. Vi skal helt tilbage til 2006, for at finde vækstrater højere end dem, som vi forventer at se de næste par år. Det betyder samtidig, at vi på nuværende tidspunkt, bevæger os direkte ind i en højkonjunktur båret frem af købestærke danske forbrugere. Den kommende højkonjunktur, sammen med det store vækstpotentiale i dansk økonomi, byder i mellemtiden også på potentiel mangel på arbejdskraft i flere brancher. Samtidig med den opmuntrende højkonjunktur, må vi derfor tage højde for, at der skal sikres tilstrækkelig med arbejdskraft til virksomhederne de kommende år.

I april har vi set den største månedlige jobfremskud siden 2008. Det må ses i sammenhæng med, at store dele af samfundet blev yderligere genåbnet i løbet af april. Den store fremskud i beskæftigelsen forventes at fortsætte i andet halvår af 2021. Det forventes derfor også, at tabet i beskæftigelse fra coronakrisen inden længe vil være indhentet.

Forskellen mellem brancherne er dog ikke til at tage fejl af. Mens mange erhverv tager del i økonomiens store opsving, er særligt kultur og fritid samt hoteller og restauranter fortsat ramt af enten faldende eller uændret beskæftigelse. Udsigterne til lempelser af restriktioner og udvidelsen af forsamlingsloftet, bliver afgørende for oplevelseserhvervene. På trods af disse udsigter, er der dog fortsat ikke tale om samme flyvende genåbning som ses i resten af økonomien.

Nøgletal	Side
Optimistisk prognose fra Nationalbanken kalder på justering af finanspolitikken	2
Jobfremskud i april slår alle rekorder	3
Detailsalget i maj steg til det tredje højeste niveau nogensinde	4
Forbrugertilliden faldt i juni	5
Statsgælden er kun steget med 26 mia. kr. over det seneste år	6

Optimistisk prognose fra Nationalbanken kalder på justering af finanspolitikken

Nationalbanken har onsdag offentliggjort en ny prognose for dansk økonomi. Nationalbanken har skruet gevaldigt op for optimismen og vurderer allerede nu, at den samlede aktivitet i dansk økonomi er tæt på samme niveau som før coronakrisen. Nationalbanken forventer dertil, at den stærke vækst i dansk økonomi vil bide sig fast over de kommende år. I år ventes BNP-væksten at ende på 3,3 pct. for så at tiltage til 3,7 pct. i 2022. I 2023 forventes en BNP-vækst på 2,2 pct. Det er bestemt ikke hverdagskost med så høje vækstrater i dansk økonomi. Vi skal helt tilbage til 2006 for at finde en BNP-vækst på over 3,7 pct. Tilbage i 2006 voksede BNP med 3,9 pct.

Nationalbanken forventer primært, at fremgangen i dansk økonomi vil blive båret frem af de købestærke danske forbrugere. Dertil forventer Nationalbanken en yderligere fremgang i eksporten på baggrund af udsigterne til en hurtig genopretning på vores eksportmarkeder.

Onsdagens prognose fra Nationalbanken er sød musik i ørerne, der viser, at dansk økonomi er ved at forlade coronakrisen i et højt tempo. Det skal vi naturligvis først og fremmest glæde os over. Da krisen var på sit højeste, havde jeg ikke i min vildeste fantasi forestillet mig, at dansk økonomi ville komme så hurtigt og flot ud af coronakrisen.

Højkonjunktur i sigte – finanspolitisk stramning bør forberedes

De stærke vækstudsigter betyder imidlertid også, at dansk økonomi nu bevæger sig ind i en vaskeægte højkonjunktur. Som udgangspunkt forventer Nationalbanken en mild højkonjunktur, hvor der ikke vil opstå alvorlig ubalance i dansk økonomi. Dermed er det også Nationalbankens anbefaling, at der ikke er behov for yderligere finanspolitisk stimulus over de kommende år. Krudtet skal i stedet holdes tørt og gemmes, hvis der opstår et behov for at stimulere økonomien på et senere tidspunkt.

Det er som udgangspunkt en anbefaling som vi bakker op om. Man bør dog være opmærksom på, at vi langt fra befinder os i et renskuret økonomisk opsving med fremgang i alle brancher. Særligt oplevelseserhvervene er fortsat tynget af coronakrisen og vil kun langsomt genvinde det tabte. Eventuelle finanspolitiske opstramninger bør derfor også være målrettet de brancher, hvor aktiviteten i øjeblikket er høj. Det gælder særligt byggebranchen, og del af industrien. Her er ændring af boligjobordningen en oplagt mulighed.

Med tanke på det stærke vækstpotentiale i dansk økonomi, og at vi allerede nu ser tegn på mangel på arbejdskraft i flere brancher, så vil det være fornuftigt allerede nu at forberede en eventuel finanspolitisk stramning. Erfaringerne viser dog, at det er enormt svært at time en stramning af finanspolitikken, og at udbredte flaskehalse hurtigt kan opstå. Derfor bør man allerede nu se på tiltag, der sikrer tilstrækkelig med arbejdskraft til virksomhederne over de kommende år. Alternativt risikerer vi, at opsvinget får en uskøn og brat afslutning efterfulgt af en længere økonomisk nedtur.

Jobfremgang i april slår alle rekorder

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik mandag viser, at lønmodtagerbeskæftigelsen steg med 16.000 personer i april. Det er den største månedlige jobfremgang, der er registreret i statistikens levetid siden 2008. Mandagens flotte jobtal viser med al tydelighed, at dansk økonomi er kommet flyvende ud af vinterens nedlukning.

Den store fremgang i beskæftigelsen i april skal primært ses i sammenhæng med, at store dele af samfundet blev yderligere genåbnet i løbet af april. Konkret blev de liberale serviceerhverv genåbnet d. 6. april, efterfulgt af indkøbscentrene, stormagasiner, arkader mv., der alt efter størrelse blev genåbnet enten d. 13. eller 21. april. Dertil har jobopsvinget forsat rigtig godt fat i særligt byggeriet og industrien, der ikke har været direkte ramt af restriktionerne hen over vinteren og foråret.

Brancheforskellene er enorme

Selv om beskæftigelsen sprang flot i vejret i april, så dækker fremgangen fortsat over betydelige brancheforskelle. Kultur og fritid samt hoteller og restauranter er fortsat ramt af enten faldende eller uændret beskæftigelse. Inden for hotel- og restaurationsbranchen faldt beskæftigelsen med 0,4 pct. i april, hvilket bringer det samlede jobtab under coronakrisen op på knap 29 pct. Det massive jobtab i oplevelseserhvervene vil begynde at skrumpe hen over sommeren i takt med, at restriktionerne lempes yderligere. Særligt muligheden for indendørs servering og udvidelsen af forsamlingsloftet vil gøre en stor forskel. Men der bliver ikke tale om en flyvende genopretning, da fraværet af særligt de udenlandske turister fortsat vil være tydeligt hen over sommeren.

Mangel på arbejdskraft snerper til – Regeringen bør forberede stramninger

Det går i øjeblikket meget stærkt på dele af arbejdsmarkedet, og desværre nok for stærkt. Vi vil bestemt ikke blive overraskede, hvis beskæftigelsen indhenter det tabte fra coronakrisen hen over andet halvår af 2021. I øjeblikket befinder beskæftigelsen sig kun 14.000 personer under niveauet fra før coronakrisen ramte i foråret 2020.

Manglen på arbejdskraft er tiltagende og kan hurtigt komme ud af kontrol. Det ses særligt i byggeriet, hvor den stærke aktivitetsfremgang har øget manglen på såvel arbejdskraft som materialer mærkbart over de seneste måneder. I maj 2021 rapporterede 34 pct. af virksomhederne i byggeriet om, at mangel på arbejdskraft udgør en produktionsbegrænsning. Det er en markant fremgang, der har bragt manglen på arbejdskraft i byggeriet op på det højeste niveau siden efteråret 2007. Samtidig melder 15 pct. af virksomhederne om, at mangel på materialer og/eller udstyr udgør en produktionsbegrænsning. Det er den højeste andel, der er rapporteret siden januar 2007. Dertil er manglen på arbejdskraft også ved at snige sig ind i industrien og dele af serviceerhvervene.

Det er ærlig talt en alvorlig advarselsslampe, at manglen på arbejdskraft snerper til så tidligt i genopretningen. Vi risikerer simpelthen at manglen på arbejdskraft sender dansk økonomi ind i en alvorlig overophedning. Regeringen bør derfor være forberedt på at iværksætte en hurtig finanspolitisk stramning med henblik på at dæmpe væksten i efterspørgslen, hvis manglen på arbejdskraft brænder sig fast i det røde felt. Stramningen bør være målrettet de brancher og sektorer, der ikke har været underlagt restriktioner og hvor aktiviteten er høj. Det gælder særligt byggeriet og dele af den offentlige sektor.

Dertil bør Regeringen have fokus på at øge udbuddet af arbejdskraft her på den korte bane. Det gøres mest effektivt ved at øge adgangen af udenlandsk arbejdskraft og stramme det offentlige forbrug, og dermed den offentlige beskæftigelse.

Detailsalget i maj steg til det tredje højeste niveau nogensinde

Fredagens offentliggjorte tal viser, at detailsalget steg med 0,9 pct. i maj. Stigningen i detailsalget dækker over en lille stigning i varegruppen fødevarer og andre dagligvarer på 0,6 pct., mens beklædning mv. steg med 11,5 pct. Varegruppen andre forbrugsvarer, som indeholder internethandel, faldt med 0,5 pct.

Fremgangen i detailsalget i maj skal primært ses i sammenhæng med, at indkøbscentre, stormagasiner, arkader mv. alt efter størrelse blev genåbnet enten d. 13. eller d. 21. april. Særligt genåbningen af de store indkøbscentre, med et areal på over 15.000 m², d. 21. april, har formentlig givet detailsalget et ekstra boost ind i maj. Under genåbningen i det sene forår 2020, så vi ligeledes, at detailsalget steg mærkbart efter genåbningen af de store indkøbscentre.

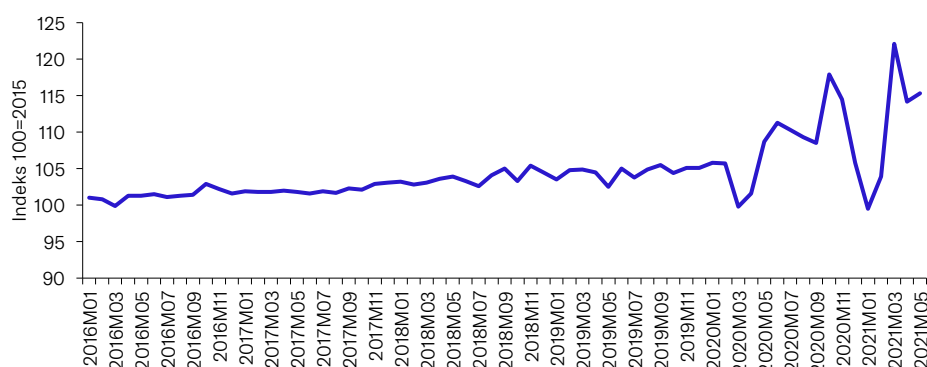
Ser vi videre hen over sommeren, så er det vores forventning, at detailsalget vil finde et mere naturligt niveau. Detailsalget i maj var det tredje højeste, der er registreret i statistikens levetid siden starten af 2000. Det vil derfor også kun være naturligt, hvis detailsalget falder en smule tilbage hen over de kommende måneder.

Når efterdønningerne efter vinterens nedlukning har lagt sig, så peger den samlede forbrugspil dog entydigt opad. De danske forbrugere sprudler nærmest af købekraft i øjeblikket efter udbetalingen af indefrosne feriepenge, for i alt 52 mia. kr., og en generel stigning i opsparingen hen over coronakrisen. Dertil har der tilmed været en fornuftig indkomstvækst over de seneste år.

Forbrugshungrende danskere kan sende dansk økonomi op i det røde felt

Udfordringen er nu at sikre tilstrækkeligt arbejdskraft, der kan følge trop med de forbrugshungrende danskere. Vi ser allerede nu tydelige tegn på arbejdskraftmangel i byggeriet, dele af serviceerhvervene og industrien. Det er bestemt ikke uproblematisk, at manglen på arbejdskraft formentlig vil blive mere udtalt i takt med, at opsvinget vinder fart. Det er derfor også vigtigt, at politikerne nu og her har fokus på at udvide arbejdsudbuddet og holder igen med finanspolitikken. På den korte bane bør der åbnes mere op for den udenlandske arbejdskraft og forberedes stramningen af den meget ekspansive finanspolitik.

Detailomsætningsindeks, 2016 til 2021, sæsonkorrigeret

Kilde: Danmarks Statistik

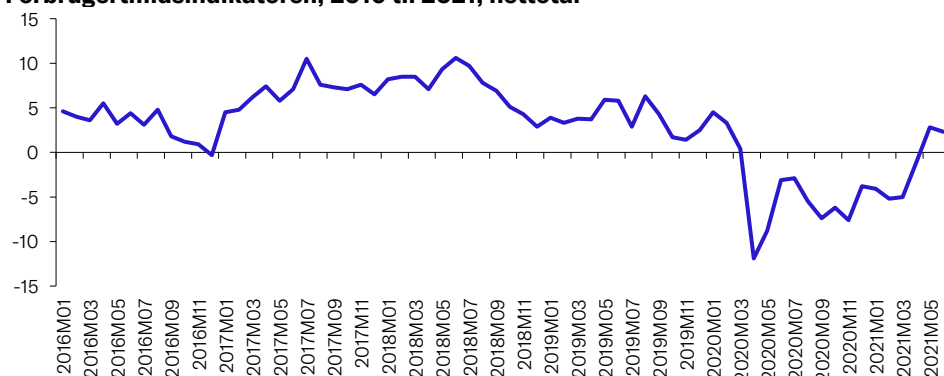
Forbrugertilliden faldt i juni

Danmarks Statistik har tirsdag offentliggjort tal, der viser, at forbrugertilliden faldt fra 2,8 i maj til 2,3 i juni. Faldet i forbrugertilliden er drevet af en mindre tilbagegang i forbrugernes vurderinger af familiens nuværende økonomiske situation, samt deres forventninger til familiens økonomiske situation om et år. Men nok mest ærgerligt bød juni på et markant fald i købelysten.

Selvom der er tale om et beskedent fald, så er det ærligt talt skuffende, at forbrugertilliden ikke steg yderligere i juni. Juni har ellers budt et pænt fald i smittetallene og en fortsat effektiv udrulning af vaccinerne, der har muliggjort en yderligere tilbagerulning af en række restriktioner.

Det er en smule mærkeligt, at forbrugerne ikke for alvor tør slippe optimismen fri efter coronakrisens rasen. Det har bestemt ikke skortet på positive nyheder over de seneste måneder og danskerne strutter ligefrem af købekraft i øjeblikket. Det er derfor også min forventning, at forbrugertilliden igen vil begynde at stige mere tydeligt hen over sommeren. Men nu og her må vi konstatere, at forbrugerne er en kende forsigtige og formentlig vil holde lidt igen med privatforbruget her i starten af sommeren.

Forbrugertillidsindikatoren, 2016 til 2021, nettotal

Kilde: Danmarks Statistik

Statsgælden er kun steget med 26 mia. kr. over det seneste år - 150 mia. kr. mindre end frygtet

Tirsdag offentliggjorde Nationalbanken tal, der viser, at statsgælden udgjorde 477,4 mia. kr. i maj 2021, svarende til ca. 20 pct. af BNP. Dermed er statsgælden steget med 26 mia. kr. i forhold til maj 2020. I forhold til maj 2019 er der tale om en stigning på 46 mia. kr.

Stigningen i statsgælden skal naturligvis ses i sammenhæng med coronakrisen. Den danske stat har stiftet gæld for at dække udgifterne til diverse kompensationsordninger i forbindelse med coronakrisen. Dertil har de hårdest ramte virksomheder haft mulighed for at udskyde en række moms og skattebetalinger.

Det har været en god og nødvendig beslutning, der har båret dansk økonomi godt igennem coronakrisen. Havde det ikke været for kompensationsordningerne, så havde vi stået over for en massiv økonomisk krise med et uoverskueligt antal konkurser og kraftigt stigende ledighed. En krise der ville kunne strække sig væsentlig længere end pandemien.

Ikke så slemt som frygtet

Det er dertil værd at holde fast i, at statsgælden langt fra er steget så meget som frygtet. Statsgælden i 2020 endte således på et niveau, der er ca. 150 mia. kr. lavere en Finansministeriets dystre prognose fra maj 2020. Det er naturligvis positivt, at det ikke er gået så slemt som frygtet. Det viser, at Danmark, og de danske virksomheder, generelt har håndteret coronakrisen langt bedre end frygtet.

Gælden er håndterbar

Det er dertil vigtigt at pointere, at den højere gæld ikke udgør et selvstændigt uhåndterbart problem for dansk økonomi. Gælden er håndterbar og vil langsomt kunne rulles videre eller afvikles over en årrække. Det er dertil værd at huske på, at staten fortsat har en positiv nettoformue. Coronakrisen har altså på ingen måde skabt grundlaget for en ny gældskrise i dansk økonomi. Stigningen i gælden har på alle måde været fornuftig, for at holde hånden under dansk økonomi mens coronakrisen raser.

Kontakt

Henvendelser angående Dansk Erhvervs NøgletalsNyt kan ske til cheføkonom Tore Stramer på tstr@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6107 eller seniorøkonom Kristian Skriver på kso@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6033.